

Applied Research of Sport Management Open Access

ORIGINAL ARTICLE

The role of insurance in compensating damages caused by sports accidents

Mehdi Yousefi Sadeghlou^{1*}, Zahra Montazeri², Athena Nouri³

¹ Assistant Professor, Department of Law, Payame Noor University, Tehran, Iran.

² Assistant Professor, Department of Law, Payame Noor University, Tehran, Iran.

³ MA in Private Law Group, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Correspondence

Mehdi Yousefi Sadeghlou

Email: m_yousefi_2005@pnu.ac.ir

How to cite

Yousefi Sadeghlou, M., Montazeri, Z. & Nouri, A. (2023). The role of insurance in compensating damages caused by sports accidents. Applied Research of Sport Management, 12(1). 51-62

ABSTRACT

This research aimed to provide a scientific and practical model for understanding the nature of liability insurance contracts in sports so that the elements of sports (managers, coaches and athletes) are aware of the need to have insurance coverage for accidents and injuries that may be possible for sports people, especially athletes. Since the research does not require sampling and interviews, data collection and analysis has been done in a library method, and it has been tried to study the perspective of the courts and judicial procedure. The results showed that insurance obligations for the loss of victims caused by sports accidents should be examined from the perspective of professional sports, so that before concluding an insurance contract, all possibilities for insurance coverage are considered by coaches and managers of sports teams and clubs and even national teams. The main question is: to what extent is the scope of responsibility of insurance providers in sports venues in front of the victims and what are the elements of responsibility in sports? Based on the results, if people have an accident while using sports facilities and performing exercises and competitions, the management of the complex is responsible for compensating the damage according to the laws. Provided that, firstly, there are elements of the time and place of the competition in the sports incident, and secondly, there is civil liability based on the theory of risk.

KEYWORDS

Liabilities, insurance, damages, damaged, sports accident.

© 2023, by the author(s). Published by Payame Noor University, Tehran, Iran.

This is an open access article under the CC BY 4.0 license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

<https://arsmb.journals.pnu.ac.ir/>

سال دوازدهم، شماره یکم، پیاپی چهل و ششم، پاییز ۱۴۰۲ (۶۲-۵۱)

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۷/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۰۹

DOI: [10.30473/arsm.2023.64250.3667](https://doi.org/10.30473/arsm.2023.64250.3667)

نقش بیمه در جبران خسارت‌های ناشی از حوادث ورزشی

مهدی یوسفی صادقلو^{۱*}، زهرا منتظری^۲، آتنا نوری^۳

چکیده

هدف از انجام تحقیق حاضر ارایه الگویی علمی و کاربردی به منظور شناخت ماهیت قراردادهای بیمه مسئولیت در ورزش است تا ارکان ورزش (مدیران، مربیان و ورزشکاران) از لزوم برخورداری از پوشش بیمه حوادث و آسیب‌هایی که برای اهالی ورزش به خصوص ورزشکاران ممکن است بوجود آید آگاه گردند. از آنجایی که این تحقیق نیازی به نمونه‌گیری و مصاحبه ندارد، جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها به روش کتابخانه‌ای صورت گرفته و سعی شده است دیدگاه محاکم و رویه قضائی در این پرونده‌ها مورد مطالعه قرار گیرد. نتایج تحقیق نشان داد تعهدات بیمه در خسارت زیان‌دیدگان ناشی از حوادث ورزشی باید از منظر ورزش حرفه‌ای مورد بررسی قرار گیرد تا قبل از انعقاد قرارداد بیمه تمامی احتمالات ممکن برای پوشش بیمه‌ای مد نظر مربیان و مدیران تیم‌ها و باشگاه‌های ورزشی و حتی تیم‌های ملی باشد تا شرکت‌های بیمه از پرداخت خسارت خودداری ننمایند. سوال اصلی این بوده است که دامنه مسئولیت متعهدان بیمه در اماکن ورزشی در مقابل زیان دیدگان تا چه میزان است؟ ارکان تشکیل دهنده مسئولیت در ورزش کدامند؟ بر اساس نتایج تحقیق چنانچه افراد در زمان استفاده از اماکن ورزشی و تمرینات و مسابقات، دچار حادثه منجر به صدمات جسمانی شوند، مدیریت مجموعه طبق قوانین، مسئول جبران خسارت وارده شناخته می‌شود به شرط آنکه اولاً عناصر زمان و مکان مسابقات در حادثه ورزشی وجود داشته باشد و ثانیاً مسئولیت مدنی بر اساس نظریه خطر نیز وجود داشته باشد.

واژه‌های کلیدی

تعهدات، بیمه، خسارت، زیان‌دیدگان، حوادث ورزشی.

^۱ استادیار، گروه حقوق، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.
^۲ استادیار، گروه حقوق، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.
^۳ کارشناسی ارشد، گروه حقوق خصوصی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

نویسنده مسئول:

مهدی یوسفی صادقلو

رایانامه:

m_yousefi_2005@pnu.ac.ir

استناد به این مقاله:

یوسفی صادقلو، مهدی، منتظری، زهرا و نوری، آتنا (۱۴۰۲). نقش بیمه در جبران خسارت‌های ناشی از حوادث ورزشی. فصلنامه علمی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۱۱(۱)، ۵۱-۶۲.

مقدمه

ورزش یکی از پرطرفدارترین پدیده‌های اجتماعی عصر حاضر می‌باشد و تأثیرات آن را در ابعاد داخلی و بین‌المللی می‌توان در سطح جوامع به‌راحتی درک نمود. از سوی دیگر ورزش به لحاظ برخورداری از جنبه‌های مسابقه‌ای و رقابت در غالب اوقات منجر به حوادث ورزشی غیر قابل اجتناب می‌باشد و همین حوادث ایجاب می‌نماید که اهالی ورزش مانند مدیران باشگاه‌ها و تیم‌ها، ورزشکاران، مربیان و حتی صاحبان اماکن ورزشی و مسئولین برگزاری مسابقات با پیش‌بینی حوادث احتمالی که بعضاً ممکن است زیان مالی زیادی را به‌همراه داشته باشد با تقبل پرداخت حق بیمه مسئولیت خود را بیمه نموده و از این بابت به آرامش خاطر نسبی دست پیدا نمایند. ورزش حرفه‌ای، صنعتی پویا است و برای حمایت از صنایع لازم است دیدگاه حرفه‌ای برای صیانت از سرمایه‌های صنعت و تدوین قوانین جامع از اهم موضوعات وجود داشته باشد. صنایع تأثیر مستقیمی بر روی شاخص‌های اقتصادی کشورها دارند و می‌توانند صنایع دیگر و حتی ارکان خدمات اجتماعی و فرهنگ عامه را متأثر نمایند (الهی و همکاران، ۲۰۰۹: ۱۹۱). در اکثر کشورهای اروپایی بنگاه‌های اقتصادی خصوصی، دست‌اندرکاران واقعی صنعت ورزش و صنایع پیرامونی آن می‌باشند و دولت صرفاً نقش نظارتی بر فعالیت‌های حرفه‌ای دارد از این‌رو است که در قوانین سازمان‌های ورزش حرفه‌ای مداخله دولت و مدیران دولتی را مغایر فلسفه وجودی ورزش قلمداد می‌نمایند چراکه در صورت مداخله و سرمایه‌گذاری دولت‌ها، متقابلاً انتظار دولت‌ها در بهره‌برداری از ورزش به نفع سازمان دولت امری بدیهی می‌باشد. یکی از مصادیق بارز ایجاد حس امنیت در سرمایه‌گذاری در ورزش، موضوع بیمه حرفه‌ای است که منتج به انعقاد قراردادی دو جانبه و دوسر برد می‌شود. نمی‌توان از شرکت‌های بیمه‌ای که به ورزش حرفه‌ای تمایل دارند انتظار زیان مالی را داشت و از سوی دیگر نیز نمی‌توان به نام شرکت‌های بیمه‌ای که در نهایت پوشش کافی و لازم را به ورزشکاران حرفه‌ای و حتی سرمایه‌گذاری در ورزش مانند بیمه اماکن ورزشی و مسئولیت مدنی مدیران ورزشی را ارائه نمی‌نمایند دل بست. بنابراین، لازم است این تعادل را در سایه حمایت‌های معقولانه دولت در تأمین نیازهای اولیه هر دو سوی قرارداد ورزشی جستجو نمود (تسلیمی و همکاران، ۲۰۱۹). لازم است تعادلی بین روش‌های تأمین مالی و منابع درآمدی وجود داشته باشد؛ به‌نحوی که منابع درآمد با شیوه‌های تأمین مالی

متنوعی صورت پذیرد و مسلم است در این بین صنعت بیمه که به‌عنوان یکی از شیوه‌های تأمین مالی در کنار صنعت بانکداری همواره جایگاه ثابت و شناخته‌شده‌ای دارد می‌تواند به‌عنوان منبع مولد مالی نیز مورد بهره‌برداری سازمان ورزش حرفه‌ای و به‌خصوص بنگاه‌های خصوصی حرفه‌ای قرار گیرد یا به‌نحوی سرمایه‌گذاران را به این سمت تشویق و ترغیب نماید (سلطانی و همکاران، ۲۰۱۹: ۱). شرکت‌های بیمه غالباً قراردادهای بیمه خود را در قالب دو نوع بیمه‌نامه ارائه می‌نمایند: بیمه‌نامه‌های اجباری که ماهیتی اجتماعی دارند و بیمه‌نامه‌های بازرگانی که ماهیتی اختیاری دارند، بیمه‌نامه‌های دسته دوم (اختیاری) شامل بیمه‌های اموال، اشخاص و مسئولیت می‌باشند (کریمی، ۱۹۹۸: ۳۱) ورزشکاران حرفه‌ای و آماتور، مربیان و داوران، مدیران، کارکنان و برگزارکنندگان مسابقات و رویدادهای ورزشی به‌عنوان مخاطبان بیمه‌های ورزشی لازم است تحت پوشش بیمه اجباری مانند بیمه بازنشستگی، درمان و از کارافتادگی قرار گیرند که البته در حال حاضر بیمه‌های اجباری متنوع‌تری نیز در سایر کشورهای اروپایی توسط شرکت‌های بیمه ارائه می‌گردد و در کنار این بیمه‌های اجتماعی پوشش‌های بیمه تکمیلی (اختیاری) مانند بیمه‌های مسئولیت مدنی مدیران، حوادث تماشاجیان، اماکن ورزشی، رویدادهای ورزشی، رخدادهای ورزشی مانند المپیادهای ورزشی دانشجویی و دانش‌آموزی و حتی عدم‌النفع قابل ارائه می‌باشد (ویهونگ، ۲۰۱۳: ۷۴۶). از این‌رو در تحقیق حاضر در ابتدا ضمن بیان مفاهیم و مبانی قرارداد بیمه قصد داریم که اهالی ورزش به‌خصوص محققین و پژوهشگران و ورزشکاران با رویکرد حقوقی و توقعاتی که حقوقدانان مانند دادرسان و مشاوران حقوقی و وکلای دادگستری از ساختار مسئولیت مدنی اشخاص حرفه‌ای دارند آشنا شده و بتوانند با پیش‌بینی نتایج حوادث احتمالی، در صورتی که منجر به مرافعه و دعاوی حقوقی در محاکم شود بتوانند مسئولیت خود را تحت پوشش بیمه قرار دهند. سپس در بخش‌های دیگر تحقیق به بیان مفهوم و انواع خسارت، تعهدات عرفی و قراردادی، ارکان مسئولیت مدنی و زیان‌های ورزشی واجد مسئولیت و معاذیر موجهه خواهیم پرداخت و در ثانی قصد داریم در خلال این مقاله یا پیرامون آن به این نتیجه برسیم که وجود صنعت بیمه در کنار ورزش حرفه‌ای و آماتور علاوه بر ایجاد حس اعتماد به نتایج حاصل از خطرهای اجتناب‌ناپذیر ورزش می‌تواند سهم زیادی در مدیریت ورزشی و ملازمات ناشی از آن را تفهیم نماید و از سوی دیگر به‌عنوان ابزار و شیوه تأمین

بیمه از کارافتادگی، بیمه بیکاری و بیمه درمانی مناسب مدیران و کارکنان، ورزشکاران حرفه‌ای و قهرمانان ورزشی و مربیان و داوران ورزشی است. نتایج تحقیق در مورد بیمه‌های بازرگانی متناسب مخاطبان نشان داد که در حال حاضر از میان بیمه‌های بازرگانی، بیمه‌های عمومی و غیرتخصصی مانند مسئولیت مدنی، حوادث ورزشی انفرادی و گروهی، عمر، تکمیلی درمان، بیمه‌های مهندسی، بیمه اموال و مسافرت به جامعه ورزش کشور ارائه می‌شود. مطالعه تطبیقی نحوه بازاریابی و ارائه بیمه در ورزش ایران و کشورهای منتخب در مؤلفه‌های شبکه‌های بازاریابی، نوع محصولات بیمه‌ای، میزان توجه به توسعه بازار بیمه‌های رایج در ورزش، و بهترین مسیر ارائه هر کدام از بیمه‌های اجتماعی و بازرگانی در ورزش انجام شد و نتایج تحقیق نشان داد که بلوغ کافی در شرکت‌های بیمه در ایران وجود ندارد.

مبانی و مفاهیم نظری تحقیق

درباره اصالت کلمه بیمه بین اهل فن اختلاف نظر وجود دارد که بعضی آن را فارسی و مأخوذ از کلمه بیم به معنی ترس و خوف می‌دانند و تصور می‌کنند بیمه متضاد بیم و منظور از آن ایجاد امنیت در مقابل خطری است که موجب بیم و ترس باشد و عده‌ای دیگر عقیده دارند این کلمه از زبان هندی گرفته شده است. هم‌اکنون لغت بیمه مورد استعمال کشورهای اردو زبان می‌باشد و معادل بیمه در زبان عربی کلمه «التامین» است، در زبان انگلیسی و فرانسه نیز کلماتی وجود دارد که همگی مفهوم تامين و تضمین را می‌رسانند (الماسی و انیسی، ۱۳۹۵: ۲۹). تعریف‌های مختلفی از بیمه ارائه گردیده است که برای آشنایی بیشتر به برخی از آنها اشاره می‌نماییم. بیمه: «پوشش قراردادی است که به موجب آن یک طرف پرداخت یا تضمین پرداخت غرامت دیگری را در قبال زیان حادثه بر اثر واقعه احتمالی یا خطر معینی تقبل نماید.» (بابایی، ۱۳۸۷: ۱۹). بیمه «عملی است که به موجب آن شخصی به‌عنوان بیمه‌گر در مقابل دریافت عوضی به‌نام حق بیمه یا وجه اشتراک به‌موجب قوانین و تعرفه‌های خاص، جبران تعدادی از حوادث موجب خسارت از قبیل زلزله، حریق و غیره را به‌عهده می‌گیرد به‌طوری که عوض مزبور در صورت وقوع حادثه و پرداخت آن به بیمه‌گذار معادل خسارت وارده باشد» (بابایی، ۱۳۸۰: ۹). بیمه، «عملی است که اشخاص با پرداخت وجهی، قراردادی منعقد می‌کنند در صورتی که موضوع بیمه گذاشته شده به‌نحوی از انحای در مخاطره افتاد، شرکت

مالی در ورزش به آن نگریده شود تا مدیران ورزشی ضمن تقسیم سهم مسئولیت خود با شرکت بیمه به نوعی از عواید ناشی از فروش بیمه‌نامه‌های ورزشی در جهت ارتقاء سطح کیفی ورزش بهره‌مند گردند؛ همانند آنچه که از سال‌های نسبتاً دور در کشورهای اروپایی با نگاهی دقیق و حرفه‌ای با آن برخورد داشته اند (بینگ فنگ، ۲۰۰۹).

یافته‌های پژوهش

یافته‌های تحقیق حاضر در ۳ بخش عنوان شد. در بخش اول یافته‌های مربوط به مبانی و مفاهیم نظری موجود در زمینه ماهیت حقوقی قراردادهای بیمه با تأکید بر بیمه‌های ورزشی. در بخش دوم به ارکان حقوقی بیمه مسئولیت مدنی با تأکید بر بیمه مسئولیت مدیران ورزشی و در بخش سوم به نحوه جبران خسارات و تعهدات بیمه‌ای و طرفین عقد بیمه مانند بیمه‌گر و بیمه‌گذار پرداخته‌ایم. در بخش اول: یافته‌های مربوط به مرور مبانی نظری براساس قانون بیمه‌گری، شرکت‌های بیمه، و مفاهیم حقوقی عقد بیمه و مسئولیت مدنی است. به‌دلیل نوپا بودن بیمه ورزشی در ایران و فاصله زیاد پوشش‌های آن با بیمه‌های کشورهای اروپایی لازم است تا نقاط ضعف روش‌های ارائه بیمه در ورزش شناسایی شده و برطرف گردند. در این تحقیق، ابتدا با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و مرور مبانی نظری، وضعیت موجود روش‌های ارائه بیمه‌های اجتماعی و بازرگانی متناسب مخاطبان ورزش در ایران و کشورهای منتخب مورد مقایسه قرار گرفت. سیستم‌های مختلف بیمه‌های ورزشی در کشورهای دیگر و پوشش‌های مسئولیت مدنی بیمه ورزشی در دنیا پس از سال‌ها تجربه، به‌تدریج و متناسب با ویژگی‌ها و سیستم و مدل اجرایی هر کشور شکل پیدا کرده است. تعداد شرکت‌های فعال در زمینه بیمه ورزشی در آمریکا بالغ بر ۵۰۰۰ شرکت است. در آمریکا نمایندگی‌های بیمه در هر دو حالت انتفاعی و غیرانتفاعی، بیمه ورزشی حرفه‌ای و آماتور، بیمه‌های ورزشی بازرگانی و اجتماعی فعالیت می‌کنند (لی وای، ۲۰۰۷: ۲). در بخش دوم یافته‌های حاصل از پژوهش در این بخش، ابتدا وضعیت بیمه‌های متناسب با گروه‌های مخاطب بیمه ورزشی در ایران از طریق بررسی قوانین و ضوابط حقوقی مسئولیت مدنی و تحلیل کیفی داده‌های حاصل از تطبیق واقعیت‌های حوادث ورزشی و قراردادهای بیمه موجود مورد بررسی قرار گرفت. نتایج تحقیق در مورد بیمه‌های الزامی متناسب مخاطبان در ورزش نشان داد که انواع پوشش‌های بیمه‌های اجتماعی شامل بیمه بازنشستگی،

مسئولیت است. مسئولیت به مفهوم عام مبتنی بر ترک ارادی تعهد، غفلت یا تقصیر می‌باشد. مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها در حقوق بین‌الملل نیز تقریباً از این اصول و قواعد منشأ می‌گیرد (فیوضی، ۱۳۷۹: ۴۵).

مفهوم ورزش

در لغت، ورزش اسم مصدر از ورزیدن که به معنای کار کردن، کوشیدن، کاری را پیایی کردن می‌باشد و ورزش به معنای کار پیایی، پیایی کاری را برای تمرین و عادت حرکت دادن، پیایی اعضای بدن برای تقویت اعصاب و عضلات هرگونه عمل و حرکتی که برای تقویت اعضا و به منظور حفظ تندرستی به تنهایی یا دسته‌جمعی انجام داده شود.

مفهوم قاعده لاضرر

یکی از مشهورترین قواعد فقهی که به آن استناد می‌شود قاعده لاضرر است که مستند بسیاری از مسایل فقهی محسوب می‌شود. (محقق داماد، ۱۳۸۳، ۱۳۱)

شیخ انصاری در کتاب رسائل می‌فرماید: هر حکمی که از ناحیه شارع صادر گردد، اگر مستلزم ضرر باشد یا اجرای آن ضرری برای مردم حاصل شود، طیق قاعده لاضرر برداشته می‌شود. (انصاری، ۱۳۷۴، ۱۷۲)

البته بخش عمده استناد فقها به این قاعده در موضوعاتی با ابعاد غیر عبادی است. با توجه به اینکه اصل اساسی در این قاعده فقهی، اصل جبران خسارت است، پس می‌توان در توجیه جبران خسارت زیان دیده، مستند آرای محاکم قرار گیرد. بر این اساس میتوان برای مقابله با ورود ضرر به شخص زیان دیده، قائل به این امر بود که امکان بهره‌وری از این قاعده در دادگاه به درخواست شخص خسارت دیده قابل پذیرش است.

حوادث ورزشی

حوادث ناشی از عملیات ورزشی گاهی بر تمامیت جسمانی و روانی اشخاص می‌باشد که از ایراد ضرب ساده شروع می‌شود و تا شکستگی، نقص عضو، قطع عضو، کاهش قدرت عضو، زوال عقل و قتل ادامه می‌یابد و گاهی بر اموال صورت می‌پذیرد و بدین ترتیب موجب اضرار به دیگری می‌گردد. پس می‌توان گفت مراد از حوادث ورزشی تمامی جرائم و شبه‌جرائمی است که توسط ورزشکاران، معلمین، مربیان، مدیران، تماشاگران سازندگان و تولیدکنندگان

بیمه از عهده خسارت برآید» (باریکلو، ۱۳۹۹: ۱۸).

ماده یک قانون بیمه مصوب ۱۳۱۶ بیمه را چنین تعریف می‌نماید: «بیمه عقدی است که به موجب آن یک طرف تعهد می‌کند در ازای پرداخت وجه یا وجوهی از طرف دیگر در صورت وقوع یا بروز حادثه خسارت وارده بر او را جبران نموده یا وجه معینی بپردازد. متعهد را بیمه‌گر، طرف تعهد را بیمه‌گذار و وجهی که بیمه‌گذار به بیمه‌گر می‌پردازد حق بیمه و آنچه را که بیمه می‌شود موضوع بیمه نامند.» این تعریف صرفاً حقوقی و قراردادی تنها بیان‌کننده تعهدات طرفین عقد است. لذا تعهد بیمه‌گر در واقع پرداخت مبلغ معینی نیست بلکه تامین مالی بیمه‌گذار است که امری ذاتاً مطلوب و مورد توجه است. مطابق تعریف تکنیکی بیمه: «عملیاتی است که در آن بیمه‌گر افرادی (بیمه‌گذاران) را که در معرض حادثه و ریسک خاصی قرار دارند، سازماندهی می‌کند و از محل مبالغی که از جمع حق بیمه‌های دریافتی فراهم شده از بیمه‌گذارانی که این حادثه عملاً برای آنها تحقق می‌یابد رفع می‌نماید.» نقش بیمه‌گر در این تعریف مدیریت جمع‌آوری شده و محاسبه علمی میزان حق بیمه‌ای است که باید از بیمه‌گذاران اخذ شود تا بتواند عملاً خسارت‌های تحقق یافته را جبران کرده و پوشش دهد. افراد به تنهایی در مقابل سرنوشت بسیار ضعیف و آسیب‌پذیرند و این امر از نظر روانی موجب احساس ناامنی و از نظر اقتصادی باعث ضعف و عدم امکان پذیرش ریسک فعالیت می‌شود. فعالیت و مسئولیت‌پذیری مستلزم اطمینان به آینده است، هرچند بیمه موجب محو حوادث نمی‌شود ولی با تقسیم آثار نامطلوب آن میان جمع بیمه‌گذاران می‌توان آثار آن را به شدت کاهش داد (الماسی و انیسی، ۱۳۹۵: ۲۹).

مفهوم جبران خسارت

قاعده عقلی و حقوقی این است که هرگاه کسی به عمد و یا به تقصیر موجب خسارت فرد دیگری شد به لحاظ نظام اجتماعی و حقوقی و رویه و منش عقلاً ایجاب می‌کند که آن ضرر بدون جبران نمانده و ضررزننده به‌عنوان نزدیک‌ترین فرد و عامل ایراد خسارت مسئول جبران آن باشد. قاعده «لاضرر» در اسلام که براساس آن وجود هرگونه حکم ضرری و یا هر نوع ضرر بدون جبران در اسلام نهی شده و فرد خاطی مسئول جبران ضرر وارده شناخته شده است نیز مؤید همین مطلب می‌باشد. در حقوق ایران اصلی وجود دارد که منشأ آن در فقه اسلام بوده و در مباحث مختلف حقوقی به حقوقدان کمک می‌کند. عنصر اصلی هر ضمانت اجرایی نیز وجود و شناسایی

ویژه‌های را بر بازیکنان تحمیل می‌کند و هدف آنها تأمین ایمنی پرهیز از خشونت در بازی‌های ورزشی است. حقوق مسئولیت مدنی به گروه دوم علاقه دارد و به مطالعه و تعیین ارزش آنها می‌پردازد و در همین گروه است که حوادث ورزشی و اثر آن در روابط حقوقی مطرح می‌شود. براساس ماده یک قانون مسئولیت مدنی، هر کس بدون مجوز قانونی عمداً یا در نتیجه بی‌احتیاطی به جان یا سلامتی یا مال یا آزادی یا حیثیت یا شهرت تجارتنی یا به هر حق دیگری که به موجب قانون برای افراد ایجاد گردیده لطمه وارد نماید که موجب ضرر مادی یا معنوی دیگری شود مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود می‌باشد (لنگرودی، ۱۳۹۴: ۹۰).

لفظ مسئولیت معادل responsibility انگلیسی است و به تعبیر نویسندگان عبارت است، از ضرورت پاسخگویی توسط شخصی که از تعهدات و وظایف خود تخلف نموده است، چه این تعهدات حقوقی باشند و چه جنبه اخلاقی و معنوی داشته باشند. هرگاه کسی با رفتار خود موجب لطمه به حقوق قانونی اشخاص دیگر شود اصطلاحاً می‌گوییم که مسئولیت حقوقی دارد. شخصیت جسمی انسان محترم و مورد حمایت قانون‌گذار است و بدین منظور حقوقی برای او در نظر گرفته شده است. انسان حقی بر تمامیت جسمی خود دارد و ایراد صدمه و ضرب و جرح و هرگونه تعرضی جسمی به شخص ممنوع و موجب مسئولیت مدنی و کیفری است. به عبارت دیگر، مسئولیتی حقوقی که در نتیجه نقض قوانین و مقررات ایجاد می‌شود کیفری است یا مدنی. منظور از مسئولیت کیفری، مسئولیت در قبال ارتکاب یک فعل یا ترک فعل مجرمانه است. به موجب قانون مجازات اسلامی، هر فعل یا ترک فعلی که در قانون برای آن مجازات تعیین شده باشد، چنانچه قانون‌گذار به صورت صریح و روشن، فعل یا ترک فعلی را جرم شناخته باشد و برای آن مجازات تعیین کرده باشد، آن عمل جرم خواهد بود، مسئولیت مدنی مسئولیتی است، که در برابر ایجاد خسارت به وجود می‌آید و به وجود آورنده خسارت را ناگزیر از جبران خسارت می‌نماید. مسئولیت مدنی به معنی مسئولیت پرداخت خسارت است (جعفری لنگرودی، ۱۳۹۴: ۶۴۵).

بنابراین هر جا که شخص در برابر دیگری مسئول جبران خسارتی باشد، در آنجا مسئولیت مدنی وجود دارد. در باب مبنای مسئولیت مدنی دو نظریه تقصیر و ایجاد خطر مطرح است. براساس نظریه تقصیر شخص مرتکب تقصیر شده، در نتیجه مسئول مدنی است و این تقصیر باعث ورود خسارت به زیان‌دیده شده است. براساس نظریه خطر، شخص برای این مسئول مدنی فرض می‌شود که محیط خطرناکی ایجاد کرده و اشخاص زیان‌دیده از این محیط خطرناک،

لوازم و تجهیزات و امثال آنها به طور مستقیم یا غیرمستقیم در رابطه با ورزش انجام می‌گیرد. موضوع این وقایع ممکن است سلامتی، جان، اموال، حیثیت، شرافت و سایر حقوق قانونی اشخاص باشد که در محدوده ورزش به نحوی حضور دارند.

انواع خسارت

خسارت مادی

خسارت مادی شامل خسارت مالی و بدنی می‌شود و در مقابل ضرر معنوی می‌باشد. خسارت مادی اصولاً با از بین رفتن مال، موقعیت و یا منفعت ایجاد می‌شود، چنانکه در ماده ۷۲۸ قانون آیین دادرسی مدنی سابق آمده بود: «ضرر ممکن است به واسطه از بین رفتن مالی باشد یا به واسطه فوت شدن منفعتی که از انجام تعهد حاصل می‌شده است».

خسارت معنوی

خسارت معنوی خسارتی است که بر اثر حدوث آن، به هیچ وجه لطمه مادی و مالی وارد نمی‌گردد، بلکه ضرر و زیان جنبه معنوی و غیرمالی دارد قانون آیین دادرسی کیفری در تبصره ۱ ماده ۱۴ ضرر معنوی را این چنین تعریف کرده: «عبارت از صدمات روحی یا هتک حیثیت و اعتبار شخصی، خانوادگی یا اجتماعی است. دادگاه می‌تواند علاوه بر صدور حکم به جبران خسارت مالی، به رفع زیان از طریق دیگر از قبیل الزام به عذرخواهی و درج حکم در جراید و امثال آن حکم نماید.» با توجه به ماده ۱۴ قانون آیین دادرسی در امور کیفری و ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی، ضرر معنوی منحصر به عناوین مطرح شده در دو ماده یاد شده نیست، بلکه عبارت «...یا به هر حق دیگر که به موجب قانون برای افراد ایجاد گردیده لطمه‌ای وارد نماید که موجب ضرر مادی یا معنوی دیگری شود...» بیانگر تمثیلی بودن مصادیق ضرر معنوی است. در رابطه با امکان تقویم خسارت یا ضرر معنوی دو دیدگاه متفاوت وجود دارد: عده‌ای مخالف امکان تقویم خسارت معنوی هستند؛ استدلال ایشان این چنین است: در پاره‌ای از موارد، قانون خسارت معنوی را تقویم و میزان آن را معین کرده است، ولی این یک ابداع قانونی است و مطالبه آن ذاتاً قابلیت تقویم را ندارد (جعفری لنگرودی، ۱۳۹۹: ۲۸۲).

مسئولیت ناشی از حوادث ورزشی

قوانین ورزشی را به دو گروه می‌توان تقسیم کرد، گروهی که به قواعد بازی‌ها اختصاص دارد و گروهی که مراقبت‌ها و احتیاط

خود ملزم به پرداخت خسارتی به نفع متعهدله آن عقد گردد بیمه‌گر آن خسارت را بپردازد، این بیمه اثر شرط عدم مسئولیت را دارد» و در تعریف آخر بیمه مسئولیت مدنی عبارت است از «قرارداد پوشش جبران خسارت ناشی از اعمال زیان‌باری است که به موجب قواعد کلی حقوق مسئولیت مدنی، شخص در برابر دیگری عهده‌دار شده است، به عبارت دیگر شخص یا اشخاص با انعقاد قرارداد بیمه، مسئولیت احتمالی آینده خود را در برابر ثالث بیمه می‌کنند و شخص بیمه‌گر با دریافت حق بیمه‌های مقرر تعهد می‌کند مسئولیت بیمه‌گذار را در مقابل ثالث پوشش دهد و دارایی او را حمایت نماید» (خدابخشی، ۱۳۸۱: ۱۵).

وجود بیمه مسئولیت در صورت بروز حادثه و ایجاد خسارت تاثیرهای روانی عمده‌ای بر زیان‌دیده از حادثه و قاضی رسیدگی‌کننده دارد، تحول و توسعه حقوق مسئولیت مدنی موجب توسعه بیمه مسئولیت می‌گردد. جبران خسارت به وسیله بیمه در واقع نوعی جبران خسارت جمعی است در مقابل جبران خسارت فردی و شخصی که به وسیله حقوق و تکنیک‌های مسئولیت مدنی تحقق می‌یابد. حقوق مسئولیت مدنی دو هدف عمده جبران خسارت زیان‌دیده و ایجاد نُرْم‌ها و هنجارهای رفتار اجتماعی افراد را پیگیری می‌نماید. اگر مسئولیت مدنی از دیرباز به‌عنوان مؤثرترین وسیله جبران خسارت در نظر گرفته می‌شد، این نقش با پیشرفت بیمه به شدت مورد تردید قرار گرفته است. همچنین سعی در ایجاد هنجارهای رفتاری با توجه به توسعه بیمه و تبدیل مسئولیت فردی به مسئولیت جمعی باعث به‌وجود آمدن تحول‌های عظیم در نقش مسئولیت مدنی گردیده است (بابایی، ۱۳۸۰: ۸۱).

بسیاری از اشخاصی که در امر ورزش فعالیت می‌کنند از قبیل بازیکنان، داوران، پزشکان، مدیران باشگاه‌ها و اماکن ورزشی و مسئولان برگزاری مسابقات همگی دارای مسئولیت‌هایی هستند و ممکن است بر اثر همین مسئولیت‌هایی که دارند ملزم به جبران خسارت‌هایی بشوند که مقصر آن حادثه یا خسارت بوده‌اند. بیمه مسئولیت مدنی این نوع زیان‌ها را به وسیله پرداخت غرامت به زیان‌دیدگان از ورزش جبران می‌نماید، این بیمه اشخاص شاغل در ورزش را مطمئن می‌سازد که در صورت بروز هرگونه خسارتی که ناشی از مسئولیت آنان در امر ورزش باشد براساس مقررات در حق اشخاص آسیب‌دیده جبران می‌نماید که به‌نوعی می‌توان آن را «بیمه مسئولیت مدنی ورزشی» نامید.

تاریخچه بیمه

متضرر شده و به آنها زیان وارد شده است (قربانی درآباد، ۱۳۹۶: ۱۲). شفافیت در عملکرد و اطلاعات سازمان ورزش حائز اهمیت است. برای آنکه صنایع و بنگاه‌های اقتصادی در عرصه ورزش حاضر شده و سرمایه‌گذاری نمایند لازم است اطلاعات ذینفعان و مخاطبان را در اختیار داشته باشند و از سوی دیگر به حقوق و تکالیف خود واقف باشند (احمدی و شتاب بوشهری، ۱۳۹۵). یکی از موانع اصلی حضور بنگاه‌های اقتصادی در امر سرمایه‌گذاری در حوزه ورزش اجتناب و عدم تمایل مواجهه و درگیر شدن در محاکم به لحاظ حوادث ورزشی است که ممکن است مدیران بنگاه‌های را به سرمایه‌گذاری در حوزه‌های کم‌خطرتر ترغیب نماید (عسگرزاده، حیدری‌نژاد، ۱۳۹۰: ۶۱).

اهداف بیمه‌نامه

بروز حوادث متنوع و پرمخاطره برای کلیه مراجعین به مجموعه‌های ورزشی مشکلات عدیده‌ای برای دست‌اندرکاران و صاحبان این مجموعه‌ها پدید می‌آورد. صاحبان اماکن ورزشی همچون استخرها، سالن‌های ورزشی و بدنسازی ضمن رعایت اصول ایمنی و حفاظتی، گاهی با حوادثی که منجر به نقص عضو و فوت و هزینه‌های پزشکی مراجعین می‌شود، مواجه می‌گردند که مناسب‌ترین راه برای جبران غرامت حوادث پیش‌بینی نشده، تهیه بیمه‌نامه مسئولیت مدنی مجموعه‌های ورزشی است.

خسارات تحت پوشش بیمه‌نامه

با توجه به شرایط مندرج در بیمه‌نامه ممکن است خطرات در یکی از سطوح ذیل مورد پوشش قرار گیرد:

- فوت
- نقص عضو
- خسارت مالی

بیمه مسئولیت مدنی و جایگاه آن در ورزش

بیمه مسئولیت مدنی یکی از انواع بیمه خسارت‌ها محسوب می‌گردد که تعریف‌های مختلفی از آن وجود دارد که به برخی از آنها اشاره خواهد شد. در تعریف اول بیمه مسئولیت مدنی: «قراردادی است که به موجب آن بیمه‌گر، ضررهای وارده به بیمه‌گذار را در اثر مراجعه اشخاص ثالث برای مطالبه مسئولیت بیمه می‌نماید.» در تعریف دوم بیمه مسئولیت مدنی: «بیمه‌ای است که به موجب آن بیمه‌گر متعهد می‌شود هرگاه بیمه‌گذار در عقد معینی به سبب تخطی از تعهد

نیاز دارند. بنابراین صدمه‌ها و آسیب‌دیدگی‌ها باید هنگام حرکت آمبولانس یا درون بیمارستان مستند شوند. از محل صدمه‌دیده عکس‌برداری شده و با شاهدان حادثه مصاحبه شود. ممکن است شرکت بیمه‌گر نیز بخواهد در این فرآیند حضور داشته باشد. گاهی نیاز بسته به نوع آسیب‌دیدگی و شدت آن، ممکن است بازرسان و مقامات رسمی دولتی هم، به بازدید از صحنه حادثه فراخوانده شوند (عرب، ۱۳۹۰: ۲).

بیمه خسارت‌ها

بیمه زمینه و تنوع بسیار زیادی دارد و ریسک‌های گوناگونی را تحت پوشش قرار می‌دهد؛ به نحوی که امروزه کمتر خطر و تهدیدی را می‌توان یافت که از شمول بیمه خارج باشد ولی علی‌رغم تنوع موجود، قراردادهای بیمه در چند تقسیم‌بندی کلی قرار می‌گیرند. قراردادهای بیمه براساس طبیعت تعهدهای قراردادی بیمه‌گر و بیمه‌گذار به بیمه خسارت و بیمه اشخاص تقسیم می‌شود: در بیمه خسارت‌ها، تعهدهای بیمه‌گر با توجه به خسارت‌های وارده متفاوت خواهد بود. در واقع هدف بیمه خسارت‌ها حفظ سقف دارایی بیمه‌گذار است و چنانچه این دارایی به لحاظ صدمه به اموال بیمه‌گذار یا افزایش بدهی او به واسطه مسئولیت در مقابل ثالث کاهش یابد بیمه‌گر مکلف خواهد بود کاهش دارایی را ترمیم کند. در مقابل بیمه اشخاص معمولاً ارتباطی به میزان دارایی بیمه‌گذار و کسر دارایی او در پی بروز خطر موضوع بیمه ندارد و بیمه‌گر متعهد می‌شود در صورت بروز حادثه مبلغی را به بیمه‌گذار یا ذینفع بپردازد. بیمه خسارت‌ها بر اصل جبران خسارت‌ها استوار است. مطابق این اصل ذینفع بیمه در هیچ مورد نمی‌تواند بیش از خسارت‌های وارده مبلغی دریافت نماید و لذا بیمه موجب افزایش دارایی نمی‌شود. این بیمه تضمین‌کننده سطح دارایی، به واسطه ترمیم کسر دارایی مثبت و پرداخت به ازای افزایش دارایی منفی است.

بیمه حوادث

موضوع بیمه حوادث سانحه و حادثه‌ای است که می‌تواند منجر به فوت، نقص عضو، از کارافتادگی دائم یا موقت باشد و تعهد بیمه‌گر پرداخت غرامت معین در صورت وقوع هریک از حوادث مشمول بیمه است. بیمه حوادث به صورت‌های گوناگونی صادر و استفاده می‌شود که برخی از آنها عبارتند از: بیمه حوادث انفرادی، دانش‌آموزی، نوروزی و بیمه حوادث ورزشی.

بیمه ورزشی

ظهور و پیدایش بیمه در اواخر قرون وسطی صورت گرفته و نوع اولیه آن هم بیمه دریایی بوده است و بیمه به معنای امروزی در زمینه حمل و نقل شروع شد. از سال ۱۳۱۰ خورشیدی فعالیت جدی ایران در زمینه بیمه آغاز شد. اولین آشنایی ایرانیان با این پدیده در زمان احداث پستخانه‌ها و مربوط به سلطنت ناصرالدین شاه است. اولین بار ناصرالدین شاه امتیاز تاسیس اداره بیمه را به یکی از اتباع روسیه به نام "لازار پولیاکوف" در سال ۱۳۰۸ اعطا می‌نماید. در تاریخ ۱۳۱۶ قانون بیمه در ۳۶ ماده تهیه و به تصویب مجلس گذاشته شد. در این سال بود که قانون ثبت شرکت‌ها در ایران به تصویب رسید و بسیاری از شرکت‌های بیمه خارجی از جمله گسترخ، رویال، ناسیونال سوئیس و غیره به تاسیس شعبه یا نمایندگی در ایران پرداختند. گسترش فعالیت‌های این شرکت‌های خارجی مسئولان کشور را متوجه ضرورت تاسیس یک شرکت بیمه ایرانی کرد و دولت در شانزدهم شهریور ۱۳۱۴ شرکت سهامی بیمه ایران را تاسیس نمود (کریمی، ۱۳۸۷). از اهداف مشترک خدمات بیمه‌ای می‌توان به ایجاد پس‌انداز و سرمایه، نفع عمومی، کاهش خسارت‌ها و... اشاره نمود. شرکت‌های بیمه‌ای سیاست‌هایشان را در رابطه با خطرات خاصی اجرا می‌کنند. بیمه‌ها باید به مقتضای مناسبتشان در نظر گرفته شوند. اگر بیمه ارزان‌تر اهداف سازمان را برآورده می‌کند بهتر است. خرید بیمه‌ای که حوزه عمده خطر را تحت پوشش قرار نمی‌دهد یا سایر حوزه‌های احتمالی خطر را دربر نمی‌گیرد به هیچ وجه مناسب نیست (همان منبع، ۱۳۸۷).

حتی اگر ورزشکاران تحت پوشش بیمه مسئولیت قرار گیرند نیز، ضرورتاً برای تمام صدمات ایجاد شده در هنگام مشارکت در ورزش، تحت پوشش قرار نمی‌گیرند. یک بیمه مسئولیت عمومی حوادثی را دربر می‌گیرد که مسئولیت آن، تحت پوشش قرار گرفته باشد. با این حال ماهیت ورزش به گونه‌ای است که در بسیاری از موارد، شرکت‌کنندگان صدمه می‌بینند و هیچ‌کس مقصر نیست. در این شرایط بیمه حوادث، بازیکن صدمه‌دیده را تحت پوشش قرار می‌دهد. بیمه حوادث بازیکن می‌تواند غرامت ناشی از فوت، آسیب‌های بدنی مختلف و سایر موارد را دربر گیرد. ورزشکار آسیب‌دیده‌ای که به وسیله بیمه حوادث تحت پوشش قرار گرفته است ممکن است بر علیه سازمان یا شخص واردکننده صدمه، اقامه دعوا کند. پس از برگزاری رویداد ورزشی، مدیریت باید تمام گزارش‌های حوادث را بررسی کند تا در صورت احتمال بروز شکایت، از آن آگاهی یابد. اغلب بیمه‌ها برای حوادثی که ممکن است به شکایت منجر شود، به اطلاع‌رسانی در ۲۴ ساعت اولیه پس از رویداد

ورزش وجود دارد می‌تواند به ایجاد رقابت بین شرکت‌های بیمه برای گسترش این نوع از بیمه‌نامه‌ها منجر گردد. ورزش یکی از گسترده‌ترین فعالیت‌های بشر است، میلیون‌ها نفر از مردم اروپا به شکل‌های گوناگون که برخی به‌خاطر پول و عده‌ای دیگر به‌خاطر احساس لذت و پر کردن اوقات فراغت به‌صورت منظم یا تصادفی در فعالیت‌های ورزشی شرکت می‌کنند. قوانین و ایجاد یک بازار بیمه‌ای واحد در اروپا این امکان را بر خرید سیاست‌های بیمه‌ای در مقابل آسیب‌های ورزشی از شرکت‌های تأسیس‌شده عضو را فراهم می‌نماید. بیمه ورزشی شامل بیمه فعالیت‌های ورزشی، حوادث، مصدومیت‌ها، مسئولیت قانونی برای عامل صدمه یا زیان و همچنین گم کردن و یا سرقت وسایل ورزشی می‌گردد و همه مسائل مربوط به آن را تحت پوشش قرار می‌دهد. اغلب خریداران و استفاده‌کنندگان این بیمه‌ها باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی هستند که آن را برای پوشش اعضای خود اخذ می‌نمایند. در کشورهای اروپایی، بازیکنان، باشگاه‌ها و انجمن‌های ورزشی قبل از شرکت در مسابقات باید تحت پوشش بیمه ورزشی قرار بگیرند تا در صورت بروز هرگونه آسیب و حوادث احتمالی از حمایت لازم برخوردار گردند (ایلخانی، ۱۳۸۲: ۴۲).

برخی از تعهدات بیمه ورزشی

- هر ورزشکار باید برای ورود به محیط ورزشی دارای کارت بیمه ورزشی باشد و ورود او به محیط برای تمرین، مسابقه یا آموزش بدون داشتن این کارت غیرمجاز و غیرقانونی است.
- اگر ورزشکار حین کوهنوردی یا طبیعت گردی، دچار آسیب جسمی گردد و کارت بیمه ورزشی نداشته باشد، فدراسیون ورزشی پزشکی هیچ‌گونه مسئولیت و تعهدی در قبال او ندارد.
- اگر ورزشکار در هنگام ورزش، آموزش یا مسابقه صدمه ببیند و کارت بیمه ورزشی را نداشته باشد، مسئولیت حوادث و خسارت‌ها و هزینه‌های درمانی به عهده مربی و مسئولین مسابقه یا آموزش خواهد بود.
- در صورتی که ورزشکار دارای کارت بیمه ورزشی باشد ولی در ورزشگاه‌ها و باشگاه‌های غیرقانونی و بدون مجوز مبادرت به تمرین یا مسابقه ورزشی نماید، دعوی او مورد بررسی نبوده و مسمول تعهدات این بیمه‌نامه نخواهد بود.
- تعهدات بیمه ورزشی ۷۲ ساعت بعد از صدور کارت بیمه ورزشی، آغاز می‌شود.
- کمک‌هزینه‌های درمان، غرامت، نقص عضو و فوت بر مبنای مفاد آیین‌نامه خدمات درمانی فدراسیون پزشکی و ورزشی خواهد بود.

امروزه دنیا با تغییرهای زیادی مواجه است که باید خطرهای مالی و غیرمالی با دقت بیشتری کنترل و مدیریت شود. بسیاری از صنایع با این قضیه عجین هستند که ورزش نیز از این قاعده مستثنی نیست؛ خصوصاً ورزش‌هایی که امروزه به‌صورت صنعت شناخته می‌شوند. نهادها و باشگاه‌های ورزشی برای پایین آوردن و کاهش احتمال خطر می‌توانند از بیمه‌های ویژه‌ای استفاده کنند، هدف از این کار انتقال خطر از نهادها و باشگاه‌های ورزشی به شرکت‌های بیمه است. در حال حاضر فعالیت‌های کم‌خطر مدیران ورزشی یا دیگر عوامل باشگاه می‌تواند به‌عنوان یک امر خطرناک تلقی گردد، از این گذشته برای بازیکنان و ورزشکاران در حین انجام فعالیت‌های ورزشی در یک لحظه می‌تواند حادثه‌ای ناگوار رخ دهد. تاکنون تیم‌های ورزشی گوناگونی در جهان به هنگام عزیمت برای مسابقات و اردوهای ورزشی دچار حادثه شده‌اند که این سوانح در برخی موارد منجر به مرگ و از بین رفتن همه آنها شده است، در شکل دیگر بسیاری از نهادها و باشگاه‌های ورزشی در مقاطع بحرانی، کسر بودجه و وضع نابسامان مالی را تجربه کرده‌اند که یا منحل گردیده و یا روزهای سختی را سپری کرده‌اند و این به دلیل عدم وجود حامی و پشتیبان مناسب بوده است. پس با توجه به موارد ذکر شده همه نهادهای ورزشی، باشگاه‌ها، مدیران، مربیان، ورزشکاران، تماشاگران و دیگر اشخاص باید از کلیه مشکل‌ها به‌خصوص مشکل‌های مالی که در پیش رویشان قرار دارد آگاهی داشته و فنون و روش‌هایی که بتوانند با استفاده از آنها این زیان‌ها را تقلیل دهند را نیز بشناسند و مورد استفاده قرار دهند (نجمی، ۱۳۸۶: ۳۳).

موسسه‌های ورزشی در برابر سوده‌های سرشاری که از ورزش نصیب آنها می‌شود، موظف به بیمه نمودن ورزشکاران درخطرند. بیمه کردن ورزشکاران یکی از وسایل ایمنی است که می‌تواند آنان را در صورت بروز حادثه از مرگ، فلج شدن و سایر آسیب‌های وارده بر توانایی‌های جسمی و روحی نجات دهد، زیرا به ورزشکاران امکان دسترسی به پزشکان متخصص و بیمارستان‌های تخصصی گران‌قیمت را می‌دهد. وسایلی که در حالت عادی ممکن است دور از دسترس ورزشکاران باشد و او را از مراقبت‌های پزشکی محروم سازد. به‌طور کلی می‌توان گفت کلیه بیمه‌هایی که در امر ورزش کاربرد دارند و به‌نوعی با فعالیت‌ها و مسابقه‌های ورزشی در ارتباط هستند، «بیمه ورزشی» نامیده می‌شوند. به عبارت دیگر هر بیمه‌ای را که در عرصه ورزش وجود دارد می‌توان بیمه ورزشی قلمداد نمود. در حال حاضر استقبال از موضوع این نوع بیمه با ظرفیت زیادی که در عرصه

خطا و حادثه محرز است، هرگونه خسارت مادی و معنوی مترتب از فعل مسبب و خاطی باید جبران گردد. همچنین بر اساس ماده یک قانون مسئولیت مدنی که اشاره میدارد، هرکس بدون مجوز قانونی عمدا یا در نتیجه بی احتیاطی به جان یا سلامتی یا مال یا آزادی یا حیثیت یا شهرت تجاری یا به هر حق دیگر که به موجب قانون برای افراد ایجاد گردیده لطمه ای وارد کند که موجب ضرر مادی یا معنوی شود مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود می‌باشد، و پذیرش مسئولیت محض، هم در فقه و هم در حقوق و همچنین تعهدات بیمه گر تا جبران کامل زیان وارده قابل پیش بینی می‌باشد. مسئولیت مدنی بر یک قاعده استوار است و آن " لزوم جبران خسارت از سوی زیان زنده است " که این امر بر اساس قاعده لاضرر می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری

در ایران بیمه‌های اجتماعی برای ورزشکاران حرفه‌ای، قهرمانان ورزشی، مربیان و داوران ورزشی وجود نداشته و روال مشخصی برای ارائه آن وجود ندارد. همچنین نتایج مطالعه تطبیقی نشان داد که بلوغ کافی در شرکت‌های بیمه در ایران وجود دارد اما این شرکت‌ها در زمینه بیمه در ورزش ورود جدی نداشته‌اند. شرکت‌های بیمه و نهادهای مسئول بیمه در ورزش کشور ابزارهای کاملی را برای بازاریابی بیمه‌های رایج در ورزش دارا هستند، اما به دلیل عدم وجود رویه مشخص و عدم یکپارچگی قادر به صرف تمام توان خود نیستند. با دقت نظر در حقوق اسلامی و روم و کامن لا به نظر می‌رسد که در هیچ کدام، تقصیر به عنوان یکی از ارکان مسئولیت، جایگاهی نداشته است. مسئولیتی که از یک حادثه ورزشی ایجاد می‌شود را فقط نمی‌توان منحصر به بخش ورزش حرفه‌ای دانست، بلکه مسئولیت بر ورزش غیرحرفه‌ای نیز تعلق می‌گیرد. تنها ممکن است ورزشکاران در آگاهی‌های نسبت به آن ورزش و استفاده از امکانات با هم متفاوت باشند. ورزشکاران در صحنه ورزش در صورتی که به صورت عمدی و یا در اثر بی احتیاطی موجب صدمه شوند و یا از قواعد بازی خارج شوند مسئولیت خواهند داشت، ورزشکاران تنها در صورتی که مرتکب خطاهای ذاتی آن ورزش منحصر به فرد شوند مسئول نخواهند بود و دفاع از عامل ورود زیان در این مورد با موفقیت همراه است. در صورتی که خطر غیرمتعارف یا ورزش حاد شود معمولا نظریه پذیرش خطر مورد استناد قرار می‌گیرد که البته به جهت نامتعارف بودن خطر و عدم قبول ضمنی آن از سوی ورزشکار آسیب‌دیده چنین دفاعی از سوی عامل ورود

- جهت جاری شدن تعهدات در سال جدید، تمدید کارت بیمه ورزشی در هر سال الزامی است.
- اگر ورزشکاری تا سه سال به صورت پیوسته، کارت خود را سر وقت تمدید کند، می‌تواند تا ۵ برابر نرخ دولتی، غرامت درمان دریافت نماید.
- ورزشکار دارای کارت بیمه ورزشی در صورت نیاز به جراحی‌های پزشکی، می‌تواند با معرفی به فدراسیون ورزشی هزینه کمتری برای جراحی خود تقبل نماید.
- ورزشکار دارای کارت بیمه ورزشی در صورت برخورداری از بیمه تکمیلی، می‌تواند قبل از ارائه مدارک درمانی به هیئت پزشکی و ورزشی، از بیمه پایه نیز بهره‌مند گردد.
- ورزشکاران قهرمان و مدال‌آور در سطح آسیا و جهان می‌توانند از خدمات پزشکی و ورزشی رایگان استان خود بهره‌مند شوند.

تعهدات بیمه‌گر

در صورت وقوع حادثه ناشی از موضوع بیمه، بیمه‌گر متعهد است نسبت به پرداخت خسارت براساس برآورد کارشناس خود، شرایط خصوصی و مدارک مثبت خسارت اقدام نماید. منظور از جبران خسارت بدنی مذکور در جدول مشخصات بیمه‌نامه تأمین و جبران غرامت فوت، نقص عضو و هزینه‌های پزشکی وارد به اشخاص ثالث موضوع این قرارداد می‌باشد. درصدهای نقص اعضای بدن با نظر پزشک معتمد بیمه‌گر تعیین می‌گردد. در صورتی که بیمه‌گذار یا زیان‌دیده نسبت به نظر پزشک معتمد بیمه‌گر معترض باشد، موضوع در کمیسیونی متشکل از پزشک منتخب بیمه‌گر و پزشک منتخب بیمه‌گذار یا زیان‌دیده و یک نفر پزشک به انتخاب پزشک مزبور مطرح و نظر اکثریت اعضای کمیسیون مزبور برای طرفین در موارد اعتراض لازم‌الاتباع خواهد بود. غرامت نقص عضو بر مبنای درصدهای مشخص شده و اعمال آن بر سرمایه بیمه مندرج در شرایط بیمه‌نامه و یا معادل ریالی حداقل دیه رایج (هرکدام که کمتر باشد) تعیین می‌گردد. جمع مبالغ پرداختی در مدت بیمه، بابت هزینه‌های پزشکی و غرامت فوت و نقص عضو به هریک از زیان‌دیدگان موضوع این بیمه‌نامه نمی‌تواند از حداکثر تعهد بیمه‌گر مذکور در شرایط خصوصی بیمه‌نامه تجاوز نماید.

مسئولیت محض بیمه‌گر منطبق با قاعده لاضرر

بر طبق قاعده فقهی لاضرر که بیان میدارد هیچ ضرر و زبانی نباید بدون تدارک بماند، در بیمه‌های مسئولیت که مسئولیت مسبب

وزارت ورزش و جوانان طرح جامع بیمه ورزشی به‌عنوان قانونی لازم‌الاجرا مانند قانون اجباری بیمه‌های وسائل نقلیه موتوری (شخص ثالث) را به‌موجب طرحی در مجلس مطرح و پس از تصویب در مراجع ذی‌ربط در اجرای آن اهتمام نماید

فدراسیون‌های ورزشی دوره‌های حقوق ورزشی را به‌صورت دوره‌ای برای اهالی ورزش ارائه نمایند و حضور مربیان و ورزشکاران و حتی مدیران در این دوره‌ها اجباری شود و به‌عنوان مثال برای ارتقاء درجه مربیگری و داوری جزء دروس اجباری شود.

شرکت‌های بیمه دپارتمان‌های تخصصی بیمه ورزش راه‌اندازی نمایند.

- دولت بر نحوه پوشش‌های بیمه‌ای و پرداخت خسارت شرکت‌های بیمه نظارت جدی و دقیق داشته باشند و سازمان بازرسی کل کشور در این راستا ماموریت داشته باشد.

- فدراسیون پزشکی ورزشی با انعقاد قراردادهای خصوصی هم‌زمان با شرکت‌های بیمه‌ای حتی شرکت‌های هلدینگ بازرگانی و نیز مراکز درمانی و پیراپزشکی تحت عناوین خرید خدمات در محل و یا در محل درمانی با پرداخت مبلغ اندکی به این مراکز تخفیف‌های مناسبی که برای باشگاه‌ها و ورزشکاران قابل توجه باشد را اخذ نماید تا به این امر ترغیب گردند. مسلماً این پیشنهادات به نفع فدراسیون‌های ورزشی و ورزشکاران و نیز شرکت‌های بیمه‌ای و هلدینگ‌ها خواهد بود.

سپاسگزاری

بدین‌وسیله از مدیریت دانشگاه پیام نور و فصلنامه وزین پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی سپاسگزاری می‌شود که با توجه به اینکه موضوعات حقوق ورزشی دارای اهمیت بوده و از جایگاه ویژه‌ای در بین محورهای علوم ورزشی برخوردار است، مقاله حاضر را مورد پذیرش قرار داده‌اند.

زیان در محکمه رد می‌شود. در مواردی نیز حادثه‌ای در ورزش ایجاد می‌شود که خود زیان‌دیده نیز تقصیر نموده و در آسیب ایجاد شده نسبت به خود شرکت داشته است که می‌تواند دفاعی مؤثر برای عامل ورود زیان باشد. در صورتی که به جهت صدمات پیش‌آمده در صحنه ورزشی، دعوی مسئولیت از جانب زیان‌دیده اقامه شود، عامل ورود زیان می‌تواند به نظریه‌های هشدار وجود خطر، پذیرش خطر و تقصیر زیان‌دیده به‌عنوان دفاع مؤثر استناد نماید، البته این نوع دفاعیات از جانب عامل ورود زیان در همه موارد منجر به برائت وی از سوی محکمه نمی‌شود. حوادث ناشی از عملیات ورزشی که از اعمال خشن ورزشی به وجود می‌آید و موجب لطمه به جسم دیگری می‌گردد.

نتایج تحقیق حاضر بیانگر این مهم است که سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان متولی بیمه‌های اجباری (اجتماعی) و شرکت‌های بیمه‌ای (بیمه‌های بازرگانی) از فروش اوراق بیمه‌ای خود بهره خوبی نمی‌برند و علت این عدم توفیق عدم بازرنگری در تنوع‌دادن به پوشش‌های بیمه‌ای کوتاه‌مدت و بلندمدت است. از سوی دیگر دستگاه‌های دولتی و عمومی متولی ورزش مانند کمیته ملی المپیک و فدراسیون‌های ورزشی علی‌الخصوص فدراسیون پزشکی و ورزشی که می‌تواند خدمات بیمه‌ای و درمانی به ورزشکاران حرفه‌ای و آماتوری در کشور ارائه بدهد می‌تواند با در دست گرفتن ابتکار عمل ضمن ارائه پوشش‌های بیمه‌ای مناسب از اهالی ورزش حمایت بیشتری داشته باشد و ثانیاً خطر (ریسک) مسئولیت خود را با شرکت‌های بیمه‌ای به اشتراک بگذارد تا سرعت پیشرفت ورزش با آهنگ جهانی متناسب‌تر گردد. فدراسیون پزشکی ورزشی می‌تواند راهکارهای موازی مانند انعقاد قرارداد خصوصی با مراکز پزشکی و پیراپزشکی به‌نوعی پوشش‌های درمانی و مراقبتی با اخذ تخفیف مناسب در قالب قراردادهای خرید خدمات قبل از وقوع حادثه را برای فدراسیون‌های ورزشی و یا حتی ورزشکاران در دستور کار خود قرار دهد و این امر تاکنون مغفول مانده است.

پیشنهادها

References

- elahi, A., Sajjadi, N., Khabiri, M., & Abrishami, H. (2009). Barriers to the Development of Revenues from Sponsorship in Iran Football Industry. *Sport Management*, 1(1), 189–202.
- Bariklo, Alireza, (2020). *Civil Liability*, Ninth Edition, Tehran: Mizan Publications.
- Babaei, Iraj, (2018). *Insurance Law*, Fourteenth Edition, Tehran: Samat Publications.

- Bing-Feng, Y., (2009), “Comparison of international sports insurance systems and enlightenment”, *Journal of Wuhan Institute of Physical Education*, Vol. 43, No 9, pp: 34-40.
- Fayouzi, Reza, (2002). *International Law International Responsibility of Governments and the Theory of Political Protection of Citizens*, First Edition, Tehran: University of Tehran.

- Victim in Abad, Behzad, (2017). Legal Liability for Sports Accidents, National Conference on Research in Sports Science.
- Babaei, Iraj, (2009). Insurance Law, Seventh Edition, Tehran, Samat Publications.
- Babaei, Iraj, (2001). Civil Liability and Insurance, Law and Politics Research Quarterly, AllamehTabatabai University, No. 4
- Ilkhani, Bahador, (2003). The Role of Sports Insurance in Compensation for Irreversible Injuries, Master Thesis in Physical Education, Islamic Azad University, Khorasgan Branch.
- Najmi, Ruhollah, (2007). Investigation of insurance coverage of Iranian and Japanese professional league players, Master Thesis in Physical Education, Payame Noor University of Tehran.
- Almasi, Najad Ali; Anisi, Mohammad Ali, (2016). Civil Liability and Sports Insurance, Quarterly Journal of Free Comparative Legal Research, Volume 9, Number 34.
- Jafari Langroudi, Mohammad Jafar, (2020). Legal Terminology, Twenty-seventh Edition, Tehran: Ganj-e-Danesh Publications.
- Khodabakhshi, Abdullah, (2002). The Impact of Insurance on Civil Liability Law, Master Thesis in Private Law, University of Tehran.
- Jafari Langroudi, Mohammad Jafar, (2020). Extensive in Legal Terminology, Volume 3, Eighth Edition, Tehran: Ganj-e-Danesh Publications.
- Yi, Li, (2004), "Comparison of policy statute of sport insurance in China and foreign countries", China University of Political Science and Law Sports Law Research Center, Beijing,
- Ahmadi, F. shetabbuchehri, S N. (2015) The factors affecting the attracting of private sector investment in sport schools from the viewpoint of physical education experts in Khuzestan province, 1st national Conference on new achievements of physical education and sports, Chabahar, international University of Chabahar.
- Askarzade, M. Heydarinezhad, s. (2011), The investigation of Effective factors on investment attraction in Khuzestan province sports, sports Management studies, 12, pp. 61-74.
- Taslami, Z., Hematinejad, M., Gholizadeh, mohamad hasan, & Pasvar, M. hasan. (2019). Financing grassroots sport federation's framework with a focus on self-sufficiency. 8(4), 2.
- soltani, mostafa, Kargar, G., Keshgar, S., & Ghafouri, F. (2019). Designing the Revenue Model for Iranian Professional Football Clubs. Sport Management and Development, 4(7), 41.
- Karimi, A. (1998). General on the assurance, Tehran, research in assurance, 1st adition.
- Weihong, X., (2013), "On the Feasibility of Introducing Commercial Insurance into Major Sports Events", Advanced Materials Research Vol. 709, pp. 744-747.
- Farahani, A; Keshavarz, L; Marvi Esfahani, N (2019); Analysis of factors affecting the behavior of sports managers to face and manage crises in Iran's championship sports; Magazine: Organizational Behavior Management Studies in Sports » Summer 2019 - Number 26
- Farahani,A ;Pournaqi, Mahdavi Klishmi (2017), a comparative study on the methods of providing various types of insurance in sports in Iran and selected countries, Journal of Applied Research in Sports Management, Sixth, Number 4, (24 consecutive) Spring
- Ansari, Mortada bin Muhammad Amin, 1954 Farid al-Usul, Qom, Mostafawi Publications.
- Muhaqqiq Damad, Seyyed Mostafa, (2004), Bakhsh Madani Rules of Jurisprudence, Tehran, Islamic Sciences Publishing Center.